

- 1.) Kateri §§ šolskega zakona naj bi se revidirali?
- 2.) Imate li kaj ugovorov proti sedanjemu šolskemu nadzorništvu?
- 3.) Kaj Vam obtežuje določitev obsega verskih vaj v šoli?
- 4.) Kako bi se mogel nauk v posvetnih predmetih postaviti na versko podlago?
- 5.) Vstrezajo li državno potrjene učne knjige zahtevi po versko-nravni vzgoji? Kaj naj bi se popravilo?
- 6.) Kako bi bilo mogoče poduk v posvetnih predmetih od cerkvene strani uspešno nadzorovati?
- 7.) Ali naj se dela na to, da je duhovni pastir eo ipso krajni šolski nadzornik?
- 8.) Kakšno mesto naj zavzema katehet v učiteljstvu?
- 9.) Kako bi se moglo opomoči nedostatkom vsled olajšav v obiskovanju šole?
- 10.) Kako naj se sodi o nedeljskih šolah?
- 11.) Ali naj se kazni v šoli postavno dopuščene izpolnijo?
- 12.) Kake pomanjkljivosti so se v škofigi pri ljudski šoli že pokazale? Kaj bi trebalo popraviti?
- 13.) Ali bi se mogel in v koliko pouk v verskem nauku poveriti gosp. učiteljem?
- 14.) Kaj nasvetujete za slučaj revizije šolskega zakona?
- 15.) Imate li še kake želje glede poprave in izboljšanja šolskega zakona?

Anton Bonaventura,
škof.

Tem globokim vprašanjem seveda ni treba pisati komentara. Obžalujemo samo to, da ni med njimi vprašanja, kako naj bi se izboljšalo naše gmotno stanje . . .

Ker je bilo izdano to pismo strogo tajno, je lahko mogoče, da ga bodo izkušali zatajiti. Toda naj ga stokrat zataje: kar je pisano, je pisano. Naše zveze so dandanes že take, da nam ne uidejo niti najstrožje tajnosti. Iznova pa se je v nas utrdila vera, da plava vedno nad nami srebrna palica, hoteč nas privedi v mrzlo svojo senco. Čujmo in molimo, da ne pademo v izkušnjo!

Kam plovemo?

Učiteljsko vprašanje na Kranjskem prihaja od dne do dne zagonetnejše. Po eni strani se zahteva od učiteljstva, da bodi v vsem svojem delovanju strogo na postavnem stališču, da skrbno pazi, da se ne pregreši niti z najmanjšim prestopkom proti tem in tem paragrafom, da se skrbno varuj vsega, kar bi zamoglo kaliti ugled učiteljskega stanu itd.

Po drugi strani se pa teptajo obče veljavni zakoni takorekoč z obema nogama. § 55. še ne omenjamo. Ta § tako ne eksistira za učiteljsko paro nikjer, ne na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem ali pa Primorskem, sploh v Avstriji ne. In tu velja pač prislovica: Kogar sovražijo bogovi, tega naredi učiteljem. Učitelj bodi idealen, živi ob idealih, a plačila pa ne pričakuj od posvetnjakov, temveč sprejmeš ga onkraj groba, kjer ni težav in nadlog.

Da se nastavljajo na enorazrednice, dvorazrednice in celo štirirazrednice le ženske učne osebe v kljub jasnosti določnih paragrafov, to velja. A da se pa nastavljajo popolnoma nesposobne osebe za učitelje in da se trpe na štirirazrednici v enem največjih mest oseb, ki niti izprašane niso, no, tu pa mora človeka miniti vsa potrpežljivost. In tu bi bilo dobro

obvestiti kakega državnega poslanca, da bi povprašal našega ministra, ako so mu znane kranjske šolske razmere. Kjer ni sposobnih oseb — naj se šola zapre, in ljudi pridejo sami do spoznanja, da naj se učiteljstvu izboljša gmotni položaj, in naši poslanci bodo dobili od ljudstva takoj pouk, kako se mora postopati v vprašanju učiteljskega gmotnega položaja. In tu se ne bo več reklo: Ne moremo, dežela nima denarja i. t. d. Denar se bo že dobil, samo če se hoče, ako drugače ne — se bo moral pa kje drugje prihraniti.

Z ozirom na tako razmerje se ne smemo čuditi, ako primanjkuje na Kranjskem učiteljstva na vseh krajih in koncih. Starejši hite zaradi premnogih nepotrebnih šikanij v pokoj, a mlajši pa obračajo prav praviloma hrbet učiteljstvu. In prav ravnaajo! Kdor je količkaj idealnejši — se mu mora nekako prignusiti učiteljski stan. Zakaj tako razmerje je to, ako je človek, ki je dovršil recimo navadno ljudsko šolo — notabene na kmetih — ali nekaj gimnazij — takisto sposoben za učitelja kakor človek, ki se je šolal in dokončal študije ter prejel zrelostno izpričevalo. Če to ni posebnost vseh posebnosti, potem pa res ne vemo, kako naj zovemo tako stvar. In vprašamo se, zakaj pa v drugih stanovih ne vlada taka nepravilnost? Kaj bi ne mogel preprost organist ali pa mežnar opravljati ravnotako dobro duhovskih opravil kakor duhovnik? In bi li ne bil za zdravnika sposoben prvi vaški mazač ravno tako kakor kak diplomiran zdravnik? Za davkarje naj se pa nastavljajo kar ljudje, ki so dovršili normalke na kaki dvorazrednici, saj zna tak veleum vse štiri računske operacije s celimi kakor tudi desetinskimi števili. In to mora zadostovati. Za davčnega nadzornika bi bil tudi sposoben vsak krajni šolski nadzornik, zakaj kadar dobi tak krajni šolski nadzornik dekret v roko, s katerim ga imenuje c. kr. okr. šol. svet kraj. šol. nadzornikom — takrat ga tudi obsenči posebna milost božja, da more soditi učiteljsko delovanje z didaktičkega in pedagoškega stališča. (Kdor ne verjame, naj vzame navodilo v roke, ki ga je izdal c. kr. dežel. šol. svet za Kranjsko pred nekaterimi leti za krajne šol. nadzornike.) Takisto mislimo, bi bil vsak mož popolnoma sposoben na podlagi sličnega dekreta za c. kr. davčnega nadzornika.

Take žalostne razmere so nemara tudi napotile bivšega našega tovariša Slavoj Praprotnika, da je dal slovo temu žalostnemu stanu — učiteljstvu. Ako zapuščajo taki idealisti učiteljski stan, potem moramo pričeti i mi obupavati, ki se prištevamo lahke vesti med trdovratne optimiste. In tovariš Praprotnik je bil v istini idealist v pravem pomenu besede, zakaj on si je izbral ta stan v kljub protestom svojega očeta in matere. Kdor je bliže poznal njega, nam mora pritrditi, da se tovariš Praprotnik ni posvetil učiteljstvu iz kruhorstva, temveč le iz ljubezni do tega stanu, ker on bi lahko že prej krenil na ono pot življenja, na katero je sedaj in ne bilo bi mu treba ponesti s seboj toliko bridkih prevar in žalostnih izkušenj, kakor jih je. A tolaži naj ga zavest, da takih razmer ni zakrivilo pravo učiteljstvo — temveč v prvi vrsti naš nesrečno sestavljeni šolski sistem in ono psevdo učiteljstvo, ki mu je učiteljski stan le življenski pogoj.

Naše kričeče razmere.

(Dalje.)

Prvoten namen križarjev je bil plemeniti, a ti so zašli deleč proč od njega. Za zgolj posvetne zadeve se je naposled vojskovalo, pobijalo in požigalo z ognjem in mečem. Ali ni